

Vergaderjaar 2007–2008

22 112

Nieuwe Commissievoorstellen en initiatieven van de lidstaten van de Europese Unie

Nr. 587

BRIEF VAN DE MINISTER VAN VOLKSHUISVESTING, RUIMTELIJKE ORDENING EN MILIEUBEHEER

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 19 november 2007

Hierbij bied ik u, mede namens de bewindslieden van LNV en VenW, de reactie aan op de vragen en opmerkingen die gemaakt zijn door rapporteur Jansen tijdens het AO Milieuraad op 18 oktober jl. (22 112, nr. 574) op de Kabinetsreactie op het EU groenboek «Aanpassing aan klimaatverandering-mogelijkheden voor EU actie». Deze is verzonden op 24 september 2007. Daaropvolgend is aan de Tweede Kamer op 2 november 2007 de concept Nederlandse reactie verzonden die uiterlijk 30 november a.s. in Brussel moet zijn. Bij de beantwoording van onderstaande vragen wordt verwezen naar deze concept Nederlandse reactie.

1

Het Kabinet stelt voor om te onderzoeken hoe het gemeenschappelijk landbouw beleid een bijdrage kan leveren aan het klimaatbestendig maken van productieprocessen, gebieden, ecosystemen en habitats. Het lijkt de Tweede Kamer wenselijk om daarbij ook een indicatie te geven van de mate waarin landbouwsubsidies ingezet kunnen worden voor dit doel. Dit raakt ook aan de bredere vraag hoe ver de solidariteit van de lidstaten zou moeten gaan ten opzichte van de regio's die bovengemiddeld geconfronteerd zullen worden met de nadelige effecten van de klimaatverandering.

Zoals aangegeven in de concept Nederlandse reactie steunt het Kabinet het idee van de Commissie dat de health check van de GLB in 2008 een gelegenheid biedt om te onderzoeken hoe de aanpassing aan klimaatverandering (productieprocessen, gebieden, ecosystemen en habitats) beter in de landbouw ondersteuningsprogramma's kan worden geïntegreerd. De bredere vraag hoe ver de solidariteit van de lidstaten zou moeten gaan ten opzichte van de regio's die bovengemiddeld geconfronteerd zullen worden met de nadelige effecten van de klimaatverandering is geen onderzoeksvraag, maar een politieke. Hierover zal het kabinet een standpunt formuleren. Dit onderdeel raakt ook aan het GLB.

2

Het groenboek stelt de vraag hoe een collectieve Europese actie de Europese kuststaten kan helpen om de effecten van de zeespiegelstijging het hoofd te bieden. Kan het kabinet in zijn definitieve reactie aangeven hoe de effectiviteit van de bestaande samenwerking met onze buurlanden Duitsland en België gewaardeerd wordt? En wil het kabinet inzetten op versterking van de bilaterale samenwerking, of is naar haar mening een Europees wettelijk kader gewenst?

Specifiek voor België bestaat er een nauwe samenwerking binnen de Rijn–Schelde–Delta Samenwerkingsorganisatie. Binnen deze organisatie werken overheden, bedrijfsleven en milieuorganisaties samen aan een duurzaam beheer van de kust. Daarnaast werken Vlaanderen en Nederland samen aan de Ontwikkelingsschets 2010, waar één thema de afstemming van het veiligheidsbeleid is. Hierbij wordt zeespiegelstijging meegenomen.

Met Duitsland wordt er samengewerkt in het Trilaterale Waddenoverleg en de Eemscommissie. Hier staat het onderwerp klimaatverandering ook prominent op de agenda. Aangezien de Commissie in het groenboek vraagt om suggesties voor EU-actie en hier wordt ingegaan op bilaterale afstemmingen, is dit antwoord niet opgenomen in de concept Nederlandse reactie.

In de concept Nederlandse reactie wordt aangegeven dat datgene wat nu gebeurt op EU-niveau toereikend is. Tussen lidstaten is er al jarenlang een intensieve samenwerking met de buurlanden, zowel bilateraal als in de Integrated Coastal Zone Management Group (op basis van een Europese aanbeveling). Het onlangs vastgestelde Europese wettelijke kader, namelijk de EU hoogwaterrichtlijn, geeft daarnaast voldoende waarborg voor een goede samenwerking met de buurlanden in de toekomst (in stroomgebiedcommissies).

3

Met betrekking tot een onderzoek geeft het kabinet aan te zullen bekijken op welk terrein extra onderzoek opportuun is. Daarbij zou echter ook aangegeven moeten worden of Nederland vindt dat de Europese Unie alleen moet coördineren en faciliteren op het terrein van klimaatonderzoek in de lidstaten, of dat er ook een eigen Europees onderzoeksprogramma moet komen.

Het Kabinet beveelt aan om te onderzoeken of binnen bestaande budgetten adaptatie als een specifiek geormerkt onderdeel kan worden opgenomen. Het Kabinet deelt de mening dat financiële ondersteuning van het adaptatiebeleid in bestaande EU-programma's gevonden moet worden. In de concept Nederlandse reactie is dit standpunt terug te vinden.

4

De Europese Commissie heeft 50 miljoen euro gereserveerd voor de periode 2007–2010 voor dialoogactiviteiten en voor steun aan ontwikkelingslanden middels gerichte bestrijdings- en aanpassingsmaatregelen. Vindt het Kabinet dat bij een zo beperkt budget een effectieve strategie? En in welke mate zouden de ontwikkelingsprogramma's van de lidstaten op dit terrein met elkaar afgestemd moeten worden?

Het Kabinet ziet het bedrag van 50 miljoen euro dat de Europese Commissie gereserveerd heeft voor adaptatie in ontwikkelingslanden als een begin. Ook Nederland zal bezien op welke wijze verder kan worden bijgedragen aan de (financiering van) adaptatiemaatregelen.

Ontwikkelingsprogramma's van lidstaten zouden in zoverre moeten worden afgestemd dat klimaatbeleid een meer prominente plaats krijgt in ontwikkelingsstrategieën op nationaal en internationaal niveau. Dit is nog niet opgenomen in de concept Nederlandse reactie, dat zal ik alsnog doen.

5

Het kabinet stelt dat adaptatie bij uitstek vraagt om regionale en lokale oplossingen die geplaatst moeten kunnen worden in een regionaal en nationaal overstijgend kader. Het lijkt de Tweede Kamer van belang dat het definitieve kabinetsstandpunt nauwkeuriger en gemotiveerder aangeeft welke taakverdeling tussen de Europese Unie, de nationale, regionale en lokale autoriteiten met betrekking tot de verschillende terreinen van het adaptatiebeleid wenselijk is.

In de concept Nederlandse reactie op het EU groenboek «Aanpassing aan klimaatverandering-mogelijkheden voor EU actie» wordt hierop uitgebreid ingegaan bij de beantwoording van vraag 5 (uit de vragenlijst van de Europese Commissie).

De EU zou vooral een rol moeten spelen in het stimuleren/faciliteren van de discussie over adaptatie in Europa, in het op orde maken van haar eigen (EU) beleid (stroomlijnen), in kennisontwikkeling/uitwisseling en het opstellen van best practices, het adresseren van grensoverschrijdende opgaven, het wegnemen van eventuele belemmeringen in communautaire regelgeving in het nemen van maatregelen en coördinatie van adaptatiemaatregelen bij een grensoverschrijdende aanpak waar dit een toegevoegde waarde heeft. Voor water wordt dit al ondervangen door bestaande richtlijnen.

De rol van de rijksoverheid is kaderstellend: zij heeft de verantwoordelijkheid om de Nederlandse samenleving bewust te maken van de gevolgen van klimaatverandering en hun impact op de samenleving. Naast bewustwording stimuleert het Rijk een actieve bijdrage van partijen bij klimaatadaptatie. Deze transitie kan in gang worden gezet en gehouden door:

- het ontwikkelen van een lange termijn visie op adaptatie;
- een nationaal kader op te stellen, waarbinnen regionale en lokale overheden ruimte hebben om een klimaatbestendiger inrichting te bewerkstelligen;
- het inzetten op bewustwording en kennisontwikkeling;
- de aanpassing of invoering van instrumenten te ontwikkelen, stimuleren of faciliteren, bijvoorbeeld via het uitvoeren van voorbeeldprojecten en pilots.

De rol van regionale overheden(provincies, waterbeheerders) en lokale overheden (gemeenten) is erg belangrijk. Aanpassing vraagt bij uitstek om regionale/lokale oplossingen: aanpassing aan klimaatverandering vereist maatwerk en dat kan bij uitstek op deze schaalniveaus geleverd worden. Regionale/lokale overheden geven daarmee concreet vorm aan adaptatie. Het is van belang dat de regionale/lokale oplossingen passen binnen een regionaal en nationaal overstijgend kader. De wisselwerking tussen verschillende schaalniveaus is in het kader van adaptatie essentieel.

Het regionaal niveau vormt bij uitstek het platform voor het koppelen van kennis en ervaring en voor het bij elkaar krijgen van partijen die een innovatieve aanpak in concrete projecten willen toepassen. Op lokaal niveau wordt de doorwerking van de strategieën op de hogere schaalniveaus concreet.

Tenslotte stelt het kabinet voor om schaarste van biodiversiteit en gerelateerde ecosysteemdiensten beter tot uitdrukking te laten komen in de prijzen van goederen in de verschillende sectoren. Het lijkt de Tweede Kamer wenselijk dat in de definitieve reactie concreter wordt aangegeven waar het prijsmechanisme zou kunnen worden ingezet, en of dat dient te gebeuren op het niveau van de Europese Unie of in de lidstaten zelf.

In het binnenkort te verschijnen Beleidsprogramma Biodiversiteit (BB-2) geeft het kabinet prioriteit aan het thema «betalen voor biodiversiteit». Hierbij zal in internationaal verband worden ingezet op het creëren van nieuwe, duurzame markten voor biodiversiteit en ecosysteemdiensten. Omdat de verwachting is dat dit niet volledig zal leiden tot productie en consumptiepatronen in Nederland zonder beslag op biodiversiteit buiten Nederland, zullen de mogelijkheden worden onderzocht om een (financieel) compensatie-instrument te ontwikkelen en in te zetten. In de concept Nederlandse reactie is deze strekking terug te vinden.

De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer,
J. M. Cramer